

Forumet telematikk og telekommunikasjon
for eldre og funksjonshemmede
v/Harald Jørgensen
Sosial- og helsedirektoratet
Pb. 8054 Dep,
N-0031 Oslo

Oslo 28. august 03

Det Kongelige Samferdselsdepartement
Postboks 8010 Dep.
0030 Oslo

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
AVD./SEK.: PTS	S.BEH.: CC
02 SEPT. 2003	
S.NR.: 03 / 1331-22	
ARKIVKODE: 801.5	AVSKREVET:

Uttalelse til "Høringsnotat: Ny lov om elektronisk kommunikasjon"

Forumet telematikk og telekommunikasjon for eldre og funksjonshemmede (TeleFunkForum) ønsker å komme med vårt syn på høringsnotatet.

Om TeleFunkForum

TeleFunkForum ble opprettet som et samarbeidforum av Samferdselsdepartementet og Deltasenteret i 1998 på området telematikk og telekommunikasjon for eldre og funksjonshemmede.

Forumets formål:

Et forum for utveksling av informasjon som kan bidra til at funksjonshemmede og eldre får tilgang til teleutstyr og -tjenester på like linje med andre i samfunnet. Universell utforming av utstyr og tjenester skal være et viktig perspektiv på arbeidet for forumet ..Forumet skal kunne gi råd til myndigheter, standardiseringsorganer og aktører på området..

Deltakere i forumet er representanter fra brukerorganisasjoner, myndigheter, aktører på teleområdet, forskningsmiljøer og andre.

(I vedlegg finnes fullstendig mandat og oversikt over medlemmer av forumet pr. august 03)

TeleFunkForumets syn

Våre kommentarer er :

- a) Til § 5-1
- b) Til § 5-6

Det er i vedlegg nr. 3 en supplerende til uttalelsen fra RTVs representant i forumet som peker på at utkast til forskrifter utelukker funksjonshemmede som bør inkluderes. Det sies bl.a.:

"Vi har kunnskap om funksjonshemmede som ikke får tilgang til basistilbudet i dag. Døve, døvblinde og funksjonshemmede med sterkt redusert e språkkunnskaper har i dag ikke tilgang til telefon, telefonautomater, fjernkommunikasjon, informasjon og tjeneseter. Mange sluttbrukerne kan ikke benytte seg av telefon, teksttelefon eller formidlingstjenesten for teksttelefon fordi de hverken kan høre og skrive."

a.) Til § 5-1

Sitat fra Høringsutkastet:

"Myndighetenes skjønnsutøvelse ved inngåelse av avtale eller pålegg om leveringspliktige tjenester

Dersom markedet ikke sikrer levering av tjenestene, kan myndighetene etter EØS-regelverket benytte to metoder for å sikre tilbudet av leveringspliktige tjenester."

Begrunnelse for forslag

I et markedsstyrt samfunn vil interessen for å utvikle kommersielle teletjenester og -utstyr for eller som tar hensyn til eldre og funksjonshemmedes behov kunne være liten da markedet vurderes som lite lønnsomt. Det vil både være behov for å stimulere til produkter og tjenester med "universell utforming" ("design for all"), men også sikre spesielle løsninger der det er nødvendig.

Det vil derfor være viktig å overvåke og evaluere hvordan teletjenestene og -utstyret fungerer for disse grupper for eventuelt å kunne sette inn tiltak så snart som mulig. Det vil kunne være kritisk for mange funksjonshemmede å vente til en ser hvordan markedet fungerer. EU-kommisjonen ønsker en "hvileperiode" for å se virkningene i markedet før eventuell regulering settes inn

Som eksempel kan nevnes at noen abonnenter vil til enhver tid å ha behov for tilgang til telefon og/eller ha aktiv sosialalarm. Mange av disse må sikres nødstrøm ved livsviktige ISDN-alarmer. Ved bruk av ISDN og bruk av terminaladapter for tilkopling av analogt alarmutstyr vil alarmutstyret normalt ikke fungere ved kraftbortfall

Forslag til endringer som må innarbeides i forskriftene:

§ 5-1 forskriften må være klarere når det gjelder å vurdere når markedet ikke fungerer og hvilke tiltak som må iverksettes.

b) Til § 5-6

Ytelser til funksjonshemmede og brukere med særlige behov

Begrunnelse for forslag

Her gjør forskriftene unntak fra intensjonen i USO direktivet, der også mennesker med funksjonsnedsettelse skal ha samme mulighet - som andre - til å velge mellom tjenesteleverandører. Men forskriftene legger opp til at det er den største leverandøren som skal gi tjenesten.

I "Whereas" 13 - står det " . . . and to give them a similar possibility to choose between different operators or service providers as other consumers".

Forskriftsutkastet gir ikke en slik mulighet.

USO direktivet nevner flere områder enn de tre som er nevnt i forskriften, (1. teksttelefon for tale- og hørselshemmede, 2. refusjonsordning for blinde og svaksynte ved bruk av opplysningstjenesten og 3. utstyrkatalog over teleutstyr for

funksjonshemmede), nemlig:

"paying off of debts" (whereas 7), "measures for speech-impaired people" og "itemised bills in alternative format on request for blind" (whereas 13).

Opprettelse og drift av tekstelefontjeneste (som vi går ut fra er formidlingssentral for tekst tale mellom en hørsel-/talehemmet og en talende/hørende), og katalog over terminalutstyr og tjenester for funksjonshemmede bør beholdes i § 5-6.

Tilgang til tekstelefontjeneste er etter vår mening uavhengig av operatør.

Rabatt- eller refusjonsordning for blinde og svaksynte for bruk av nummeropplysningstjeneste, nedbetaling av gjeld ("paying off of debts") og spesifisert regning i alternativt format for blinde ("itemised bills in alternative format on request for blind" bør være generelle krav som gjelder alle operatører. Dette for å tilfredsstille "Whereas 13" i direktivet.

Et dårligere alternativt forslag er å føye til avtale om nedbetaling av gjeld og spesifisert regning for blinde som punkt 4 og 5 under eksisterende § 5-6, men dette vil, som tidligere nevnt, ikke tilfredsstille "Whereas 13".

Kostnadene for avtale om nedbetaling og spesifisert regning kan enten belastes operatørene, eller belastes sosialbudsjettet. Hvis de skal belastes operatørene må også dette tas med i forskriften.

Forslag

§ 5-6

Punktene 1 - 3 under annet ledd endres som følger:

- 1 opprettelse og/eller drift av formidlingssentral for tekst/tale mellom hørsels-/talehemmede og talende/hørende personer.*
- 2 katalog over terminalutstyr og tjenester for funksjonshemmede*

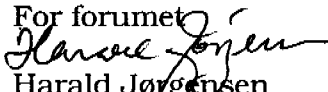
Under kapittel 1 opprettes en ny paragraf: § 1-x Generelle ytelser til funksjonshemmede og brukere med spesielle behov

Tilbyder av offentlig teletjeneste skal utvikle og tilby tjenester til funksjonshemmede og andre sluttbrukere med særlige behov, slik at disse i stor grad kan sidestilles med andre sluttbrukere.

Slike tjenester omfatter blant annet:

- 1) tilgang til formidlingssentral for tekst/tale mellom hørsels-/talehemmede og talende/hørende personer*
- 2) rabatt- eller refusjonsordning for blinde og svaksynte for bruk av nummeropplysningstjeneste*
- 3) avtale om nedbetaling av opparbeidet gjeld*
- 4) spesifisert regning i alternativt format for blinde*

For forumet

Harald Jørgensen

Vedlegg:

- 1) mandat
- 2) oversikt over medlemmer av forumet pr. august 03.
- 3) supplering til uttalelsen fra RTVs representant i forumet

10

«Forum: telematikk og telekommunikasjon for eldre og funksjonshemmede»

Bakgrunn

På grunn av den eksplosive utvikling på telekommunikasjonsområdet og telemonopolets opphør fra 1.1.98, er det behov for et forum for utveksling av informasjon på området telematikk og telekommunikasjon. Forumet er ment å ivareta og videreføre oppgavene fra «Kontaktutvalget om praktiske og tekniske teletiltak for funksjonshemmede». Det er også ønskelig at dette forumet kan ivareta oppgavene som et norsk Cost 219 (EU prosjekt). Forumet bør også ha kontakt med andre internasjonale organisasjoner og tilsvarende fora på området.

Mandat

Formål

Et forum for utveksling av informasjon som kan bidra til at funksjonshemmede og eldre får tilgang til teleutstyr og -tjenester på like linje med andre i samfunnet. Universell utforming av utstyr og tjenester skal være et viktig perspektiv på arbeidet for forumet.

Forumet:

- er primært for utveksling av informasjon og ikke et beslutningsorgan
- skal bidra til gjensidig kompetansebygging for deltakerne
- vil kunne utgjøre et nettverk av personer og miljøer, som også kan kontaktes utenom forumets møter
- skal være et møtested der representanter for brukerne også kan formidle sine behov til fagkompetansemiljøer

Relevante arbeidsområder for Forumet vil være:

- teknologisk utvikling og trender nasjonalt og internasjonalt
- standardisering, lovgivning og konsesjonsgiving
- universell utforming

Forumet skal kunne:

- gi råd til myndigheter, standardiseringsorganer og aktører på området
- fungere som en initiativtaker for å etablere samarbeid i forbindelse med enkeltsaker/prosjekter
- være støttende for DELTA-senterets formål og virksomhet

Møter og arbeidsform

- Det avholdes omlag 3 møter i året. Tidspunktet for møtene forsøkes koordinert i forhold muligheter for innspill og referater til møter og arbeid i andre internasjonale fora.
- Utenom møtene kan deltakerne holde hverandre informert f.eks. via e-post.
- Forumet kan invitere representanter for relevante brukerorganisasjoner og relevante fagmiljøer til møtene etter behov.
- Forumet kan sette ned spesielle arbeidsgrupper etter behov. Eventuelle utgifter for slike grupper må søkes dekket eksternt.

Praktiske opplysninger

Møtene holdes i DELTA-senterets lokaler - dersom ikke annet er avtalt.

DELTA-senteret har ansvar for møtene: møteledelse, dagsorden, innkalling og referat.

Deltakerne sender DELTA-senteret innspill til dagsorden innen 3 uker før møtet.

Dagsorden sendes ut 2 uker før møtet.

Økonomi

Deltakerne dekker selv sine utgifter i forbindelse med forumet.

Deltakere

Som deltakere i Forumet inviteres representanter for berørte og relevante brukerorganisasjoner, departementer, statlige råd, FoU-miljøer, aktører på teleområdet, standardiseringsorganer. o.l.

Sammensetningen av forumet med hensyn til deltakende institusjoner og organer, og deltakerantall vil kunne endre seg over tid. DELTA-senteret administrerer dette etter råd fra Forumet selv og i overensstemmelse med dets formål.

Ved oppstarten av Forumet 98/99 inviteres det representanter fra følgende institusjoner og organisasjoner:

FFO

SAFO

Pensjonistforbundet

Statens eldreråd

Eldres IT-forum

Samferdselsdepartementet/ Post- og Teletilsynet

Sosial- og helsedepartementet

Nærings- og handelsdepartementet

Nasjonalt sekretariat for IT-standardisering

Rådet for Funksjonshemmede

Norges Forskningsråd

Telenor FoU

Telenor Privat

Tjenestetilbydere

SINTEF

Hjelpemiddelkontoret i Rikstrygdeverket

DELTA-senteret

Oslo 16. februar 1999

Medlemmer i TeleFunkForum pr. 1. aug 03

Organisasjon	Fornavn	Etternavn	Avdeling	
Arbeids- og administrasjonsdep	Jan-Egil	Nyland	Avdeling for omstilling og personalpolitikk	
FFO	Dagfrid	Hestnes		
FFO	Rudolph	Brynn		
IT-funk, Norges Forskningsråd	Maja	Arnestad		
SAFO/Norges Blindforbund	Åge	Nigardsøy		
Norsk Pensjonistforbund	Anne	Hanshus		
NTS/IT (Nasjonalt sekretariat for IT-standardisering)	Knut	Lindellen		
Nærings- og handelsdepartementet	Anne Katrine	Kaels	Avdeling for IT-politikk	
Post- og Teletilsynet	Egil With	Lømsland	Teknisk tilsyn og std	Nordiskt Forum för Telekommunikation och Handikapp
Post- og Teletilsynet	Rasmus	Trevland	Teknisk tilsyn og std	
Rikstrygdeverket	Vigdis	Jynge	Hjelpemiddelkontoret	Nordiskt Forum för Telekommunikation och Handikapp
Samferdselsdepartementet	Ingeborg	Kjæmli		
SINTEF Tele og Data	Jan Håvard	Skjetne		
Sosial- og helsedirektoratet	Harald	Jørgensen	Avd. IT-strategi	
Sosial- og helsedirektoratet	Peggy	Zachariassen	Avd. Levekår, Delta	
Sosial- og helsedirektoratet	Toril	Laberg	Avd. Levekår, Delta	
Sosial- og helsedirektoratet	Haakon	Aspelund	Avd. Levekår, Delta	
Sosialdepartementet.	Ingrid	Gjelsvik	Sosialpolitisk avdeling	
Statens Råd for Funksjonshemmede	Ellen	Rønneberg	Avd. Levekår	
Sekretariatet for Statens seniorråd	Lena	Hagberg	Avd. Levekår	

TeleFunkForum 1.aug 2003 navn.xls

Telenor Telecom Solutions	Steinar	Bergo	Salg Marked	Nordiskt Forum för Telekommunikation och Handikapp
Telenor, Forskning og Utvikling	Knut	Nordby		
Telenor, Forskning og Utvikling	Rolf	Nilsen		
Telenor, Forskning og Utvikling	Per	Helmersen		

Vedlegg til TeleFunkForums høringsuttalelse

Fra Vigdis Jynge, RTV
28.08.03

Supplering til høringssvaret for elkomloven:

Basis

Brukere av alle kategorier skal ha mulighet til å benytte seg av basistjenester innenfor området elektronisk kommunikasjon.

Valg av teknisk løsning skal ikke ha betydning for hva kunden skal betale

Dette innebærer tilgang til;

- telefonautomater
- telefon
- informasjon
- fjernkommunikasjon
- andre offentlige og private tjenester

uten store ekstrakostnader.

Konsekvens

Vi har kunnskap om funksjonshemmede som ikke får tilgang til basistilbudet i dag. Utkast til forskrifter utelukker funksjonshemmede som bør inkluderes.

Døve, døvblinde og funksjonshemmede med sterkt reduserte språkkunnskaper har i dag ikke tilgang til telefon, telefonautomater, fjernkommunikasjon, informasjon og tjeneseter. Mange sluttbrukerne kan ikke benytte seg av telefon, teksttelefon eller formidlingstjenesten for teksttelefon fordi de hverken kan høre og skrive. Mange døve kan tegnspråk, som på grunn av funksjonshemmingen er deres naturlige kommunikasjonsspråk eller førstespråk. Norge og Norden har akseptert tegnspråk som døves og døvblindes førstespråk. De får derfor får døve elever grunnskoleopplæring basert på bruk av tegnspråk eller alternativ kommunikasjon og døve får tolketjenester for nærkommunikasjon finansiert over Folketrygden for å kunne fungere i dagliglivet.

Døve, døvblinde bør i få tilbud om videofon (videotelefon) og formidlingstjeneste med tolketilbud for fjernkommunikasjon og reduserte kostnader for tellerskritt. Sverige og Danmark har tilbud om fjerntolking av telefonsamtaler for døve og døvblinde. Norge har ikke et tilsvarende tilbud til funksjonshemmede. Det er naturlig at Folketrygden utvides til å dekke hjelpemiddelet (videofon) og at Samferdselsdepartementet (SD) bærer kostnadene ved fjerntolking av telefonsamtaler på linje med teksttelefonformidlingstjenesten.

Funksjonshemmede med sterkt reduserte språkkunnskaper bør få tilbud om fjerntolking av tegn til tale. Det er denne gruppens mulighet for fjernkommunikasjon.

Det er sannsynlig at man i fremtiden vil få kunnskap om andre funksjonshemmede som bør inkluderes i forskriftene med tilbud om nye tjenester. Forskiftene bør ta høyde for behov for endringer ved ny kunnskap.

